

*Лопушинський Іван Петрович,
завідувач кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного
університету, д.держ.упр., професор,
заслужений працівник освіти України*

ФІНАНСИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ШЛЯХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

1 квітня 2014 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та затверджено План заходів з її реалізації [5; 4].

Відповідно до Плану [4] наприкінці 2014 та впродовж 2015 років було внесено відповідні зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України, якими здійснено перший етап бюджетної децентралізації. Так, зміни до Бюджетного кодексу фактично є основою для стимулювання громад до об'єднання та підвищення їх спроможності через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом.

У разі об'єднання такі громади наділяються повноваженнями та ресурсами, як і міста обласного значення. Водночас територіальні громади, що не візьмуть участі в об'єднанні, залишаються осторонь цього процесу та позбавляються права на виконання делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися.

Таким чином, об'єднання територіальних громад є запорукою переходу місцевого самоврядування на якісно новий рівень його життєдіяльності. Згодом парламентом нашої держави було ухвалено Закон України від 05 грудня 2015 року №157 «Про добровільне об'єднання територіальних громад [2], а Урядом для забезпечення його реалізації постановою від 08 квітня 2015 року №214 було затверджено Методику формування спроможних територіальних громад [3].

Саме ці нормативно-правові акти визначають, яким чином має відбуватись об'єднання громад для того, щоб вони стали спроможними.

І вже в другій половині 2015 року, замість 793, утворилося 159 нових об'єднаних територіальних громад, у яких 5 жовтня того ж року відбулися перші вибори рад та голів громад (у Херсонській області – одна громада – Кочубеївська Високопільського району).

Об'єднані громади взяли на себе відповідальність за формування нових можливостей для розвитку, створення нових робочих місць, надання якісних публічних послуг. Ці новосформовані територіальні громади, на наше глибоке переконання, мають стати взірцем, реальним прикладом позитивних змін у процесі реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Активні заходи з реформування системи місцевого самоврядування в

Україні наразі відбуваються й у форматі фінансової децентралізації. Фактично спостерігається зміщення акцентів формування достатньої фінансової бази з регіонального на місцевий рівень, що за прогнозами багатьох експертів є основою для стимулювання громад до об'єднання. Об'єднані територіальні громади отримують повноваження та ресурси порівняно з містами обласного значення. І це, як нам видається, достатньо позитивний крок, оскільки тривалий час більшість територіальних громад України, маючи право вирішувати питання місцевого значення, була неспроможна їх виконувати через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури.

Крім того, визначальним чинником функціонування об'єднаних територіальних громад ми вважаємо суспільну ефективність, що досягається в результаті реалізації довгострокових програм розвитку територій на основі бюджетно-фінансової децентралізації.

Отже, децентралізація в контексті довгоочікуваної трансформації механізму функціонування місцевого самоврядування, безперечно, є відчутним кроком, що змінює загальні підходи регіонального та державного управління. В основі такого процесу має бути бюджетно-фінансова децентралізація, утворюючи мотивацію до побудови плідних взаємовідносин між урядом і органами управління на місцевому рівні [1]. За попередніми розрахунками зростання ресурсів місцевих бюджетів складатиме понад 30 млрд. гривень на бюджетний період. Таким чином, у розпорядженні органів місцевого самоврядування з'явиться належний фінансовий ресурс для вирішення повсякденних питань розвитку громад.

Список використаних джерел:

1. Гризоголазов Д. В. Бюджетно-фінансова автономія об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/93.pdf.

2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 року №157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

3. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 року №214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>.

4. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 року №591-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-%D1%80>.

5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 року №333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.